

Geheim offer van de Liefde

Het eeuwig vrouwelijke had hem verlokt, zoals het alle mannen verlokt – maar voor hem was het een bovenzinnelijke, bovennatuurlijke aantrekkingskracht geweest. Alles wat er erotisch aan was had hem onrein toegeschenen, hij had het niet gezocht. Een hemels beeld was ze, een heilige jonkvrouwe met in haar hart het kind, als een hart in haar armen. Een levend beeld was ze, dat hem aantrok en nooit afstootte. Dan weer leek ze hem de Aarde te zijn, Natura – dan weer Stella Maris, Sterre in de Zee van de Nacht, de Hemel zelf, de Kosmos, de Gestalte, de Macrokosmos als omgestulpte Microkosmos – of andersom.

Veel, veel later, pas toen hij het meisje had ontmoet dat zijn vrouw zou worden, had hij ontdekt dat het vrouwelijke nog een andere kant in hem ontstak. Die zag je niet als je de blik naar buiten gericht hield. Je zag hem pas als je omkeek naar jezelf. Daar leefde wel degelijk de andere kant van de verheven morele wereld, daar leefde de wellust van het ongebreidelde egoïsme. Een machtige impuls van zelfzucht leefde ook in *zijn* natuur en hij had gedacht, door onthouding deze te kunnen overwinnen.

Het meisje had niet opgegeven en ze had hem geleerd erdoorheen te gaan. Jaren van innerlijke strijd had hij gekend, samen met haar, maar ook *tegen* haar. Steeds wist hij: je moet niet *haar* bevechten, je moet dat wezen in jezelf bevechten – maar het weten had onvoldoende kracht. De jonkvrouwe was verdwenen, het meisje was in haar plaats gekomen. Een vrouw van vlees en bloed, met een eigenheid, een karakter, een individualiteit. Meegaand en weerbarstig, eerlijk en heimelijk, strevend en moedeloos ... een mens, niet alleen een prachtig vrouwelijk wezen. Ze was wijs en kunstzinnig, geleerd en onbevangen, sierlijk en kordaat. Dat beeld van haar had het beeld van de heilige jonkvrouw versluierd, ze stond ervoor – dat moest ook zo zijn. Pas in de laatste jaren was het beeld van het eeuwig vrouwelijke weer verhelderd, nu niet buiten, als verschijning, maar in zijn innerlijk, door mediterende activiteit. Naarmate hij de natuurlijke zelfzucht, die de persoonlijkheid nu eenmaal heeft, meer omgevormd had, verscheen zij, de zuivere ziel. Zij had niets met zijn geliefde te doen, het was niet *haar* schuld, dat ze de zuiverheid versluierd had. Hij was het zelf, die deze sluiers geweven had.

Gnothi seauton! Ken u zelf... De naar binnen gerichte blik had de ziel haar oorspronkelijke heerlijkheid teruggegeven, door het louterende vuur van de oneindige ogen... Sindsdien was zijn oorspronkelijke mildheid tot hem teruggekeerd.

Hij dacht aan Peters woorden: werkingssfeer. Zijn werkingssfeer was groter dan hij zelf kon bevatten. Het

leek een nog voor hem liggende opgave te zijn om met die sfeer zijn aardse persoonlijkheid te doordringen – voor zover dat maar mogelijk was. Twintig jaar stond hij in de levende realiteit van de occulte wetenschap. Als hem nog eens twintig jaar gegeven waren...

De mens kan dat niet zelf, op eigen kracht. De eigen kracht ligt uitsluitend in de vrijheid van het besluit, van een *werkzaam* besluit. Dat besluit moet dan de genade ontvangen, zich te kunnen ontplooien. Die genade komt van het Wezen, wiens Naam je niet kunt uitspreken omdat het uitspreken oneerbiedig is. De Naam is te hoog voor de sterveling en hij roept bij andere stervelingen te vaak het niet-wezenlijke op, alles wat het Wezen juist ontkracht. Schrijft Novalis daarom zo vaak Xstus?

Hij is de genade, die Incarnatie heet. Een zo volledig mogelijk doordringen van de aardse persoonlijkheid met de individuele geest. Niet een opgeven van de persoonlijkheid is Xstendom, maar een ‘doorvuren’ met individuele geest, zo volledig als mogelijk is, als gegeven wordt. Het is Genade, maar zij wordt slechts uitgegoten in de zuivere ziel. En dat ‘zuiveren’ is opgave van de persoonlijkheid. Twee bewegingen zijn het dus: een opgerichte, uit de persoonlijkheid *gewilde*: het vrije werkzame besluit; en een indalende, de kracht van de genade, op wier banen de eigenlijke individualiteit kan binnentreden. In zijn vriend Philippe, die hij beschreef als de leerling die zijn leraar was, zag hij een ongeëvenaarde volkomenheid van die twee bewegingen. In hem kon je, wanneer je wilde en kon, schouwen wat

de Heilige Graal is. De persoonlijkheid omgevormd tot opgericht vrij wilsbesluit is de Heilige Graal. Wat daar als Teerspijze in uitgegoten wordt is de Incarnatie. Xstus is de incarnatie. De Incarnatie is onze opgave op aarde, niet het ontvluchten van de aardse pijn, maar de verbintenis ermee, de doorgeestelijking ervan. Et incarnatus est. Hoeveel componisten hebben deze drie dramatische woorden op muziek gezet? Hoe groter de individualiteit, des te moeilijker is de incarnatie – des te omvattender is de opgave, des te meer omwentelend is de werking. De Macrokosmos zelf, als volledig goddelijk omvattend Wezen heeft zich in een persoonlijkheid *volledig* geïncarneerd. Dát is de navolging van Xstus, dat Hij de kracht ontplooid heeft die sindsdien onze opgave is.

Misschien was Goethe ook wel een voorbeeld geweest van incarnatie, van evenwichtige ontplooiing van de individualiteit in de persoonlijkheid, hetgeen bleek uit zijn onwil om ‘über das Denken zu denken...’

En had zijn vriend Schiller niet het contrast daarmee geopenbaard? Was juist hij niet een voorbeeld van het onvermogen van de aardse persoonlijkheid om het geestelijke vuur in het lichaam te incarneren? Daar was van harmonie geen sprake, er was een schril contrast tussen het laaiende vuur van het idealisme en het lichaam dat erdoor werd verteerd. Je kon beide grote geesten bewonderen, beide ook liefhebben om hun zo eigen wijze om het ‘et incarnus est’ uit te beelden, waar te maken. Hij hield van Schiller om het laaiende

vuur, van Goethe om de heldere werkelijkheidszin, het evenwichtige ‘daar zijn’. Hij voelde beide geesten in zijn nabijheid, wanneer hij mediteerde, wanneer hij occulte kennis verwierf. Zonder uitzondering waren zij bij hem.

‘Alle Menschen werden Brüder’. Dat Beethovens negende symfonie dit thema heeft is de meeste mensen nog wel bekend. Dat de tekst een Ode van *Schiller* is, is lang niet altijd duidelijk. Eens had hij een uitvoering van die symfonie bijgewoond. Vervuld van de laatste klanken was hij thuisgekomen en hoewel het laat was, was hij toch nog trouw aan zijn gelofte tot mediteren gebleven. Eva, zijn vrouw, nam ook nog haar tijd voor bezinning, hij kon in alle rust in zich keren. Daar klonken de zangers en het gezang nog na. Hij kende de tekst, niet uit het hoofd, maar naar de innerlijke betekenis en werking heel erg goed. ‘Freude, schöne Götterfunken, Tochter aus Elysium... Alle menschen werden Brüder, wo dein sanfter Flügel weilt...’

Schiller was daar—in de volle glorie van zijn bovenaardse wezen en zijn doordringing van de Ode, die op aarde aan zijn geest was ontsprongen, wekte Johannes’ ziel in de meditatie tot heerlijkheid op. Hij blikte terug naar zijn eigen persoonlijkheid, die zich ophelderde, als het ware doorzichtig werd en in het middelpunt van zijn etherische Zijn spiegelde zich de *vreugde*, bron waaruit alle heiligheid opwelt, ook al is zij pas wie zij waarachtig is tegen de kracht van de heilige bedroefdheid...

‘Wo bist Du, lieber Jesus...?’ ‘Mich findet nur ein